

וקראת לשבת עיונג

עיון תורני בפנינו ובסיוע פלאו

גליון מס' 515

פרשת וירא

י"ח השו"ת התשי"פ

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון במייל: shlomi1122@gmail.com

לע"נ שרה בת מונבאר אורה ע"ה | לע"נ שרינה בת זהירה | להצלחת כל התורמים והמסייעים ברוחניות ובגשמיות

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

סיפר הגר"ר אלבו שליט"א: לפני קרוב לחמישים שנה הציע לי אחד משומעי לקחו של מרן גאון עוזנו והדר תפארתנו רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל, למסור שעור תורה בבית כנסת מסוים בירושלים. בכדי להגיע לשם הייתי צריך לנסוע במשך כשעתיים באוטובוסים [הלך וחזור] כדי למסור דרשה של חצי שעה.

בתחילה דחיתי אותו על הסף, כיון שהייתי אז אברך צעיר שישב ועסק בתורה, ולא הייתי מעוניין לבזבז את זמני. אם אלך לשיעור זה, תורה מה תהא עליה?

יום אחד לאחר השיעור של מרן, קרא לי הרב והכניס אותי למכוניתו בדרך לביתו. כשהגענו לביתו, פנה אלי מרן ואמר: "שמעתי שאתה לא רוצה ללכת למסור שעור תורה שהציעו לך". "רבנו, תורה מה תהא עליה?" עניתי לו.

"והאנשים המסכנים האלה מה יהיה עליהם?" השיב לי מרן. "הלא אין אפילו מי שיגיד להם הלכה אחת!..."

אמרת לי שאני רוצה לגדול, ואז הוא קם ואמר לי: "וכי אני לא רוצה לגדול? אני הולך ומלמד במשך שעה וחצי ומספר ספורים, ובשבילי זה ביטול תורה. בזמן הזה הייתי יכול להספיק הרבה יותר. לי מותר לבטל ואתה לא תבטל את עצמך? אתה רוצה את ההתקדמות האישית שלך ושהם ישארו עמי ארצות גמורים? אתה תאכל בשר והם יאכלו חצץ?" ואז סיים ואמר: "אל תדאג, תלך, והקב"ה ישלם לך על זה כפל כפליים".

שמעתי לדברי מרן והלכתי לשם [בשעות הערב, ולאחר מכן הייתי הולך לכולל ערב] ונדהמתי לראות ארבעה אנשים... אפילו מנין לא היה. אך לאט לאט ליקטנו מנין ותוך תקופה קצרה, פחות מחודש ימים, היו ארבעים איש מגיעים לשיעור ועוד למעלה מעשרים מילדיהם! ואלו אנשים שלא היו באים להתפלל בבית הכנסת אלא היו מתפללים בביתם [או בכלל לא, רח"ל]. מחוסר ידיעה היו מוכרים ארטיקים וגלידות ביום שבת קדש.

בחסדי ה' יתברך, לאט לאט התחילו אותם אנשים להתעניין בדברי התורה הקדושה והיו שואלים שאלות בהלכה. כיום הם יראי שמים בתכלית וקובעים עתים לתורה. בניהם – תלמידי חכמים מפלגים וכל נכדיהם זרע קדש ברך ה'!

ברוך ה', בזכות ששמענו לעצת מרן, זכינו לקבל את רבנות שכונת "בית ישראל" והסביבה, וממנה צמחה תנועת התשובה בארץ ובעולם. כמובן, אנו תמיד רוצים להגדיל תורה ולהאדירה עוד יותר ועוד יותר, בחינת 'יש לו מנה רוצה מאתים', אך גם בזה צריך זהירות וסבלנות, כפי שאמר לי פעם מרן זצ"ל, שבחינת "איזהו עשיר השמח בחלקו", שייכת גם בתורה הקדושה!

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א

כשצריך - רואים

כל ימיו של הגאון הקדוש מהרי"ל דיסקין זצ"ל, "השרף מבריסק", שהאיר את שמי ירושלים לפני כמאה שנים, היו קודש לה', לא הסיח דעתו מעיון בתורה ומדבקותו בבוראו לרגע קט. בעת הארוחות הסבו אורחים רבים לשולחנו, אך הוא עצמו לא נטל ידיו. אכל אכילת ארעי וישב בראש השולחן כשהוא שקוע בתלמודו.

יום אחד, בשעת הארוחה, ננער לפתע וקם ממקומו, פסע לירכתי השולחן והתיישב שם. הכל הפנו אליו מבטם. התברר שהבחין בקשיש חסר שיניים שהתקשה בלעיסת הלחם. בצע לו השרף את הפרוסה, הסיר את הקרום הקשה, והגיש את החלק הרך במאור פנים.

כשסיימו הסועדים והלכו לדרכם, פנה אליו בן ביתו, הגאון רבי דוב בר גרוסברג זצ"ל, וביקש רשות לשאול שאלה: "הן שקוע היה בלימודו - כיצד הבחין איפוא בכך שהשיש מתקשה באכילה?..."

"יפה שאלת", אישר השרף - "אך מדוע נזכרת לשאול כאן, ולא הקדמת לשאול בפרשת וירא?" נבוך השואל: בפרשת וירא? מה יש לשאול בה!?"

והשרף הסביר: "הרי מסופר שם, שהבורא יתברך נגלה לאברהם אבינו - היש לנו מושג בנועם הנבואה וברוממותה? היש לנו מושג בדבקות הנביא בבורא בעת הנבואה, עד ביטול כל חושיו! והנה, בעיצומה של ההתגלות, ראה שלושה אנשים עוברי אורח, ורץ להכניסם בצל קורתו - מדוע שם לא שאלת כיצד הבחין וכיצד ראה?"

השתאה רבי דוב בר: אכן, שאלה כהלכה!

"אלא מאי", ענה השרף, "שם וכאן התשובה אחת: כשצריך לעשות חסד, רואים!..."

וידוע המעשה בגאון הקדוש ה"צמח צדק" מלובאוויץ זצ"ל, ששהה בימי אברכותו בבית סבו, הגאון הקדוש בעל ה"תניא" זצ"ל. שקוע היה בתלמודו - הן גאון אדיר היה, בנגלה כבנסתר, בעומק העיון לאמיתיה של תורה. לפתע פרץ תינוקו בכי. הואיל ושקוע היה בתלמודו, לא שמע מאומה. ככה התינוק בבי תמורוים, ובכיו הלך וגבר, עד שהגיע לאזני הסב, שישב מסוגר בחדרו בקומה העליונה ושקד על התורה. קם הסב הגדול וירד מחדרו, והופעתו הסבה את תשומת לב נכדו. קם בכבוד ובמורא, אך הסב שם פניו לעגלת התינוק, ונטלו בידיו הקדושות להרגיעו.

התנצל הנכד, אבי התינוק הרך: "שקוע הייתי בתלמודי, לא שמעתי דבר".

והסב השיב: "ידעתי, בני, ידעתי - אך אמור נא לי, כלום שקוע הייתי בלימודי פחות ממך? או שמא קרוב הייתי יותר לעריסה?!"

אלא מאי? אומר לך כלל, זכור ונצור אותו בלבך: יהודי, באיזו דרגה שלא יהיה, ובאיזה גובה שלא יהיה, לא יתכן שלא ישמע קול יהודי בוכה - יהא קטן ככל שיהיה, ונמוך ככל שיהיה. ולא יתכן שלא יפסיק מעיסוקו, יהא נעלה ככל שיהיה. וירד כמה שיירדש לרדת, כדי לעזור בכל יכלתו להשקיט את בכיו!..."

הן דוגמא מוחשית לנו, לנגד עינינו, ממרן מלכא, הגאון הגדול, רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל, שר התורה הוא ועמוד ההלכה, ערך תשובות מקיפות ומאירות עינים בכל חלקי התורה, לן בעומקה של הלכה פסוקה, ייקר כל כך כל שעה וכל דקה - ועם כל זאת ירד הוא "מן ההר אל העם", להפיץ תורה ולהשריש אמונה.

ברם, בראש ובראשונה - כמה גדול ורב הלקח לגבינו! טרודים אנו כל אחד בעיסוקיו, בעסקי קודש או חולין - אך אסור שטרודות אלו יסיחו את הדעת מאיבחון שדרי מצוקה. ומשמבחינים במצוקה, בבכי גלוי או סמוי, יש להחליץ מיד לעזרה, לפתוח לב ולהושיט יד!

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' (יה, יט).

מעשה בנגר אומן שהיה מוציא מתחת ידו רהיטים שאין כמותם פאר והדר. מלכים ורוזנים היו מזמינים רהיטים ממעשה ידיו והלה אך בקושי היה מצליח לעמוד בביקוש הרב. בן יחיד היה לו ולאחר נישואיו פתח לו אביו דוכן לממכר פירות וירקות בשוק העיר. הייתכן?! - שאלוהו ידידי - והרי עשיר אתה, ופרנסתך מצויה ברחבות, ומדוע זה בחרת לבנך את מקצוע הירקנות? אינכם מבינים דבר - ענה הנגר - אתם חושבים בלבכם כי אני מתעשר בקלות, אולם איש מכס אינו נותן את דעתו על הטירחה הרבה הכרוכה בעבודתו. ראשית עלי לבחור את העצים המתאימים ולסחוב אותם אל הנגריה שלי, לאחר מכן אני חותך את העצים לפי מידה, חיתוך זה כרוך במאמץ רב. לאחר מכן בעת העבודה עצמה עלי לעבוד בריכוז רב, כי טעות קטנה עלולה לשבש את כל המלאכה כולה... ואת הפציעות הבאות תוך כדי עבודה כלל לא הזכרתי...

משום כך - סיים הנגר - בחרתי לבני עבודה קלה! כן הוא גם הנמשל: אברהם אבינו עבד את ה' בכל לבבו ובכל מאודו אולם ההוכחה הגדולה ביותר לכך שהאמין בה' היא העובדה שבדרך זו גם בחר לחנך את בניו וביתו אחריו שישמרו את דרך ה'! אין ראייה גדולה מזו!

"וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם" (יט, כז).

מפסוק זה לומדים חז"ל בגמרא מסכת ברכות (דף כ"ו עמוד ב) שאברהם אבינו תיקן תפלת שחרית שנאמר: "וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם", ואין עמידה אלא תפילה.

כאשר התחיל הצדיק רבי אברהם מרדכי אלתר מגור, בעל ה"אמרי אמת": להנהיג את חסידיו הורה להם כי יתפללו תפילת שחרית בזמנה ולא כמנהג החסידים להתכונן לתפילה אף אם מחמת כן יאחרו את זמנה. כאשר שמע הצדיק רבי אברהם מפוריסוב על הנהגה זו ציווה למקורביו כי כן ינהגו אף הם כמצוותו של הרבי מגור, ואף נימק את דבריו במשל: אשה אחת היתה רגילה להכין לבעלה מטעמים כאשר אהב. הכנת המאכלים הללו דרשה זמן רב אולם בעלה המתין בסבלנות עד שתהא ארוחתו מוכנה, כי ידע שבסופו של דבר יוגשו לו המאכלים האהובים עליו. יום אחד חיכה האיש שעה ארוכה, כהרגלו, אלא שהפעם הגישה לו אשתו מאכלים פשוטים שהכנתם אינה דורשת זמן...

אמרי נא לי - תמה האיש - כאשר הכנת לי מעדנים המתנתי בידועי כי הכנתם של אלה דורשת זמן רב, אולם היום מדוע התמהמהת כל כך בהכנת מאכל פשוט זה?...

כן הוא גם הנמשל - אמר רבי אברהם מפוריסוב - בעבר, כאשר התפילה הייתה בכל הכוונות ובכל הרצינות, דרושה היתה הכנה רבה לכך, אולם כיום, בעוונותינו הרבים, שהתפילה נראית כפי שהיא נראית... לתפילה כזאת אין כל צורך בהכנות!...

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

סיפר הגר"י גלינסקי זצ"ל זכורני, בעיתו קריניק היה יהודי ישיש מופלג, רבי וועלוויל, שהיה מתמיד עצום. עשרים וארבע שעות, מעת לעת, שהה בבית המדרש. כפוף כל היום על הגמרא הגדולה. עיניו כהו מראות, נעזר בזכוכית מגדלת רבת עוצמה, והיה סוקר על ידה מילה אחר מילה, שורה אחר שורה. ולרש"י, ולתוספות, ולמהרש"א, ושוב לגמרא. בלילה לאורו של נר מבליח, שגרש בקושי את החשכה. מביאים היו לו את ארוחותיו לבית המדרש והיה אוכל ארעי, בהיסח הדעת, כשמעיניו בסוגיא. רק לשבת היו באים בניו ומביאים אותו בתורנות לביתם. עודני זוכר את קולו המתוק, העורג בלימודו. רבי וועלוויל מחייב את השקדנים, לא פסק פיו מגיסה. כספר מוסר חי היה עבורנו, דוגמא להתמדה.

פעם הביאו לו את ארוחתו וקם ליטול ידיו. כיון שפסק לרגע מתלמודו העז אחד ושאל: "התמדה זו, נרכשת או טבעית?" לא היה סימן ששמע. נגב ידיו וברך, טעם מן הפת ופנה אל השואל: "תכנס את כולם, ואספר".

התאספנו דרוכים. מעולם לא החליף מילה עם איש שלא בלימוד. ספר: "בשעתו למדתי בוולוז'ין ואהבתי להתבטל". נשמע לנו מופקע והזוי. "קצת למדתי, קצת חלמתי. אבל בכך לא מצאתי סיפוק. אהבתי לשוחח ולהתלוצץ ונטפלתי ללומדים. פעם הפרעתי ללימודו של זה, פעם ללימודיו של אחר. יצר הרע דומה לזבוב, אתם יודעים. מזמזם פה, מתעופף ומזמזם שם. חוטא, ומחטיא אחרים. וראש הישיבה רבי ישע ברע - ה"בית הלוי" זצ"ל - הבחין וראה ועקב, ולבו נחמץ.

"יום אחד פנה אלי בחיבה, טפח על שכמי וקרא בנהימה: 'וועלוואלע וועלוואלע, מילא אתה, אינך לומד. לאחרים אתה מפריע?' אבל למה אתה מגרש את הקדוש ברוך הוא מוולוז'ין?!"

"נחרדתי: אני? אני מגרש את הקדוש ברוך הוא מוולוז'ין?!" "הוסיף ואמר: 'שנינו (תנא דבי אליהו רבה, יח), כל תלמיד חכם שיושב וקורא שונה ועוסק בתורה, הקדוש ברוך הוא יושב כנגדו וקורא ושונה עמו. שנאמר (איכה ב', י"ט): 'שפכי כמים לבך' - ואין מים אלא תורה (בבא קמא ז' ע"א) - 'נוכח פני ה'!"

'אתה יושב ליד הגמרא, והקדוש ברוך הוא מולך, מוכן ומזומן ללמוד אתך, כי ה' יתן חכמה מפיו ודעת ותבונה (משלי ב', ו), ואתה חולם, אינך לומד.

נ'חא, השכינה תלמד עם חברך...

ואז אתה קם, והולך לשוחח אתו, ומגרש משם את השכינה! טוב, היא לומדת עם השלישי. ואתה רודף אחריה, ומבטל גם אותו - 'וועלוואלע וועלוואלע, מה אתה רוצה מהקדוש ברוך הוא?!"

"דבריו היוצאים מן הלב פעפעו בי כארס של עכנאי. כל הלילה לא ישנתי. אוי לי ואבוי לנפשי, כמה צערתי והכעסתי לבוראי - 'ולמחרת הייתי לאדם אחר. שבת ב'תשובת המשקל', והייתי למתמיד של וולוז'ין!"

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

חינוך לקדושה

ביהדות ניתן מקום של כבוד לשירה בכל סעודת מצווה

- חתונה, סעודת שבת ויו"ט, סיום מסכת, ברית ובר מצווה. אף בתפילות ייחודי מקום מיוחד לחלקים בו אין אנו מסתפקים רק במילות התפילה והם יהיו תמיד מלווים בנעימות קודש.

לשירה כח עצום. השירה מדברת ישר לנשמה היא פורצת חומות וחוצה גבולות, האדם הקשווח ביותר יתרגש לשמע נעימה מרטיטה, לעומת זאת גם אדם עצוב מזדכך ושוב, יפתח במחול כשישמע שיר עליו ושמח. זהו כוח ייחודי לשירה, אין שום דבר גשמי היכול להניע משהו בנשמה כמו שירה. מעולם לא ראינו אדם שהתרגש עד דמעות מאכילת סטייק משובת. גם לא חווינו אדם עצוב שהתחיל לשמוח אחר שינה ארוכה, רק לשירה יש את הכח הנפלא הזה להשפיע על הנפש ובאופן מיידי.

ידוע לכולנו, "זה לעומת זה ברא אלוקים" - כל דבר שבקדושה יש לו גם צד שכנגד, ואם אנו רואים שלשירה ישנה השפעה עצומה כל כך על הנפש, כמה עלינו להקפיד ולהיזהר מה אנו שומעים ומה ילדינו שומעים!

שיר שמקורו בקדושה, שיר האומר כבוד, לחן שמרגישים עליו שהולחן על-ידי אדם ירא שמים, לחן כזה יעורר בוודאי לעבודת ד', כפי שאנו רואים במציאות. לעומת זאת, לחן שהולחן על-ידי אדם ריקני, אדם שלא הייתה מרשה לבנך יקרוך להימצא בד' אמותיו, איך תיתן שהוא ידבר לנשמתו של בנך? איך למען ד', איך?... מי מדבר על האופנה החדשה של 'גיוור' לחנים חילוניים, או גויים. לוקחים לחן רחובי, מדביקים עליו מילות קודש כ'טובל ושרץ בידו', וכבר הוא מושמע בחתונות יהודיות כשירות כשבחורי ישראל רוקדים ומתפרקים לצליליו.

אם השירה מדברת לנפש, אזי שירים זולים אלו מדברים ללב. אנו בעצם מקשיבים לכל אותם מלחינים ריקניים וזולים, האם היינו מוכנים לנהל שיחה מלב אל לב עם אותם פוחזים וריקים? למה ניתן אם כן שידברו אלינו בצורה עקיפה ישירות לליבות בנינו ובנותינו?!